

ANTRAPOLOGIYADA IJTIMOY-IQTISODIY QADRIYATLAR**Egamberdiyeva Dilmura Muhiddinovna****Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti****Filologiya fakulteti Xorijiy til va adabiyoti yo'nalishi 1-bosqich talabasi.****Mamatqobilova Xadicha Xudoyberdiyevna****Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti Filologiya fakulteti Xorijiy til va adabiyoti****Yo'nalishi 1- bosqich talabasi.****<https://doi.org/10.5281/zenodo.14534073>**

Annotatsiya: Mazkur maqolada antropologiyaning ijtimoiy va iqtisodiy qadriyatlar bilan aloqasi, ularning jamiyatdagi o'рни va tasiri tahlil qilinadi. Ijtimoiy qadriyatlar- bu jamiyatning ahloqiy, madaniy va ijtimoiy me'yorlarini ifodalovchi tamoiillar bo'lib ular jamiyat a'zolarining bir-biriga qanday munosabatda bo'lishini belgilaydi. Iqtisodiy qadriyatlar esa ishlab chiqarish, taqsimlash va resurslarni boshqarish bilan bog'liq tamoiillarni shakllantiradi.

Abstract: This article analyzes the relationship of anthropology with social and economic values, their role and influence in society. Social values are the principles that express the moral, cultural and social norms of society, which determine how members of society should treat each other. And economic values form principles related to production, distribution and management of resources.

Абстрактный: В данной статье анализируется связь антропологии с социальными и экономическими ценностями, их роль и влияние в обществе. Социальные ценности – это принципы, выражающие моральные, культурные и социальные нормы общества, определяющие, как члены общества должны относиться друг к другу. А экономические ценности формируют принципы, связанные с производством, распределением и управлением ресурсами.

Kalit so'zlar: Antropologiya, jamiyat, ishlab chiqarish, resurs, tamoyil, axloqiy me'yorlar, ma'daniy me'yorlar.

Key words: Anthropology, society, production, resource, principle, moral norms, cultural norms.

Ключевые слова: Антропология, общество, производство, ресурс, принцип, моральные нормы, культурные нормы.

Antropologiya fani, jamiyatlar va madaniyatlarni tahlil qilishda qadriyatlar tizimini o'rganishda muhim ahamiyatga ega. Ijtimoiy va iqtisodiy qadriyatlar jamiyatda turli ijtimoiy guruhlar va individuallar tomonidan belgilangan muhim me'yorlar, normativlar va ishonchlarni ifodalaydi. Bu qadriyatlar jamiyatning hayotini boshqaradigan ko'plab omillarni shakllantiradi, shu jumladan iqtisodiy tizimlar, o'zaro munosabatlar va madaniyat. Ijtimoiy qadriyatlar: Ijtimoiy qadriyatlar - bu jamiyat a'zolarining bir-biriga qanday munosabatda bo'lishi, qanday axloqiy va madaniy me'yorlarga amal qilishlari haqida umumiy tushunchalardir. Ular odatda madaniyat, diniy e'tiqod, oilaviy tuzilma va tarixiy tajribalar orqali shakllanadi. Ijtimoiy qadriyatlar jamiyatda bir nechta asosiy tamoyillarni belgilaydi:

O'zgaralar bilan hurmat: Jamiyatda ijtimoiy qadriyatlar odamlar o'rtasida hurmat va o'zaro ishonchni ta'minlashga yordam beradi. Masalan, ko'plab madaniyatlarda qarilikni hurmat qilish, oilaga va ota-onalarga hurmat ko'rsatish qadriyatlari yuqori baholanadi.

- Adolat va tenglik: Ijtimoiy qadriyatlar odamlar o'rtasida adolat va tenglikni ta'minlash uchun me'yorlar yaratadi. Adolat, ijtimoiy hamkorlik va o'zaro yordam bu qadriyatlar jamiyatning barqarorligini ta'minlashga xizmat qiladi.

Yordam va hamkorlik: Jamiyatlar o'zaro yordam va hamkorlikni qadrlaydilar. Bir jamoa ichidagi ko'mak va bir-biriga yordam ko'rsatish qadriyatlari ko'plab ijtimoiy tizimlarda, ayniqsa qishloq joylarida, yuqori baholanadi. Iqtisodiy qadriyatlar:

Iqtisodiy qadriyatlar - bu jamiyatning iqtisodiy faoliyatini boshqaruvchi tamoyillar va e'tiqodlar. Bu qadriyatlar jamiyatning ishlab chiqarish va taqsimlash tizimlariga asoslanadi va iqtisodiy tizimni shakllantiradi. Ular quyidagi jihatlarga ta'sir qiladi:

- Mehnatning qadri: Mehnatni qadrlash iqtisodiy qadriyatlar tizimining asosi hisoblanadi. Ba'zi jamiyatlarda mehnat kishi hayotining eng muhim qismi deb hisoblanadi, boshqa jamiyatlarda esa, asosan resurslar va ularni taqsimlashda iqtisodiy tenglikka ahamiyat beriladi. Boylik va moliyaviy muvaffaqiyat: Iqtisodiy qadriyatlar ko'pincha boylik va moliyaviy muvaffaqiyatni qanday baholashni belgilaydi. Ba'zi madaniyatlarda boylikni o'zlashtirish va moliyaviy muvaffaqiyatga erishish yuqori qadrlanadi, boshqalarida esa, ko'proq adolatli resurs taqsimoti va ijtimoiy farovonlikka e'tibor qaratiladi.

Iqtisodiy adolat: Iqtisodiy qadriyatlar, shuningdek, ijtimoiy tenglik va adolatni ta'minlashga qaratilgan. Ko'plab jamiyatlarda iqtisodiy qadriyatlar ishlab chiqarish, resurslarni taqsimlash va daromadlarni teng taqsimlashda adolatni targ'ib qiladi. Ijtimoiy va iqtisodiy qadriyatlar bir-biri bilan chambarchas bog'liqdir. Ijtimoiy qadriyatlar jamiyat a'zolarining qanday munosabatda bo'lishi va qanday iqtisodiy tizimni qo'llashlari haqida belgilovchi normativlarni yaratadi, shuningdek iqtisodiy qadriyatlar ham ijtimoiy hayotdagi farovonlik, korporativ madaniyat va iqtisodiy integratsiya, ijtimoiy tenglik va boylik taqsimoti kabi muhim jihatlarni ta'minlaydi.

Xulosa tariqasida shuni aytishimiz mumkinki Ijtimoiy va iqtisodiy qadriyatlar jamiyatning asosiy tuzilmalari va ijtimoiy hayotining barcha jabhalarini shakllantiradi. Ijtimoiy qadriyatlar odamlar o'rtasidagi munosabatlarni boshqarib, iqtisodiy qadriyatlar orqali jamiyatning iqtisodiy tizi tashkil qiladi. Antropologiya bu qadriyatlar o'rtasidagi bog'liqlikni tahlil qilish orqali turli madaniyatlar va jamiyatlar o'rtasidagi farqlarni o'rganadi.

References:

1. "Ijtimoiy antropologiya" o'quv qo'llanma. K. Kalonov, U. Sabirova -- Toshkent: "Go to print", 2020. - 176b
2. "Tarixiy antropologiya" o'quv qo'llanma. N. Narziyev -- Toshkent, 2018 - 173b
3. "Ijtimoiy, falsiy qarashlarda axloqiy masalalar" falsafa va huquq jurnali, 2019 1-son
4. "Milliy qadriyatlar va ma'naviy merosning jamiyat taraqqiyotidagi ahamiyati" Toshkent nashriyoti.